

विजाभज आश्रमशाळातील अतिरिक्त
ठरलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर
कर्मचाऱ्यांचे समायोजन होईपर्यंत
त्यांना "काम नाही, वेतन नाही" धोरण
लागू करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्र.याचिका-२०१५/प्र.क्र.१५०/विजाभज-२
मंत्रालय, विस्तारभवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १ एप्रिल, २०१६

- वाचा :** १) शासन निर्णय क्र. व्हीएस-१०९५/प्र.क्र.१५२/मावक-६ दि. २१ नोव्हेंबर १९९५
२) शासन निर्णय क्र. व्हीएस-१०९५/प्र.क्र.१५२/मावक-६ दि. १९ डिसेंबर १९९५
३) शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. असंक-१०००१/ प्र.क्र.२१/२००१/वित्तीय सुधारणा
दि.१० सप्टेंबर २००१
४) शासन निर्णय क्र. विभशा-२०१२/१४९७/प्र.क्र.२२१/विजाभज-२ दि.१६ ऑक्टोबर २०१२
५) मा.उच्च न्यायालय मुंबई यांचा याचिका क्र. ४३०५/२०१४ व याचिका क्र. ५३०३/२०१४
मधील निर्णय अनुक्रमे दि.२७ जानेवारी २०१५ व दि.१६ फेब्रुवारी २०१५ दिलेले आदेश.
६) महाराष्ट्र खाजगी शाळांमधील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली १९८१ मधील नियम
२५ अ (२) व पोट नियम (१)

प्रस्तावना :

स्वयंसेवी संस्थांकडून विजाभज विद्यार्थ्यांसाठी चालविल्या जाणाऱ्या आश्रमशाळा शासनाच्या
ध्येयधोरणानुसार चालविल्या जात नसल्यास अशा आश्रम शाळांची मान्यता रद्द करण्यात येते.
मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या आश्रमशाळा अन्य स्वयंसेवी संस्थेस हस्तांतरण व स्थलांतरण
करणेबाबत निश्चीत अशी कार्यपद्धती संदर्भित ३ चे शासन निर्णयान्वये विहीत करण्यात आलेली आहे,
तथापि या शासन निर्णयास याचिका क्र.८८७/२०१३ मधील दिनांक ५.२.२०१३ च्या अंतरिम
आदेशान्वये स्थगिती दिलेली आहे. याप्रकरणी शासनाने नागरी अर्ज स्टॅम्प क्र.७४४/२०१३
दि.१५.३.२०१३ रोजी दाखल केला असून याबाबत मा.उच्च न्यायालयाचे कोणतेही आदेश अद्याप
प्राप्त नाहीत. त्यामुळे मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या शाळांचे हस्तांतरण व स्थलांतरणाची कार्यवाही
व या शाळांतील कर्मचाऱ्यांचे समायोजन करता येत नाही.

अशा बंद पडलेल्या आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांनी त्यांना अतिरिक्त ठरवून वेतन अदा
करण्यासंबंधी मा.उच्च न्यायालय मुंबई येथे दाखल केलेल्या याचिका क्र.४३०५/२०१४ व याचिका
क्र. ५३०३/२०१४ मध्ये मा.उच्च न्यायालयाने अनुक्रमे दि.२७/१/२०१५ व १६/२/२०१५ अन्वये आदेश
दिले आहेत की, मान्यता रद्द केलेल्या आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांची नांवे अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांच्या
प्रतिष्ठा यादीवर घेण्यात यावीत व नवीन मान्यता दिल्यामुळे तसेच तुकडीवाढीमुळे निर्माण झालेल्या
नवीन पदावर अशा कर्मचाऱ्यांचे नियमानुसार व सेवाज्येष्ठतेनुसार समायोजन करण्यात यावे व
समायोजन झाल्यानंतर त्यांचे वेतन अदा करण्यात यावे. म्हणजेच "जो पर्यंत त्यांचे इतर आश्रमशाळेत
समायोजन होत नाही, तो पर्यंत कर्मचाऱ्यांचे वेतन देता येणार नाही" असे आदेश दिलेले आहेत.

विद्यार्थी पटसंख्या कमी झाल्यामुळे पुढील वर्षाची संच मान्यता देताना शिक्षक / शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची पदे कमी होतात व या मान्य / कायम शिक्षकांमधील सेवाज्येष्ठतेनुसार कनिष्ठ असलेले व आरक्षणानुसार अतिरिक्त ठरविले गेलेल्या शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना महाराष्ट्र खाजगी शाळांमधील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली १९८१ मधील नियम २५ अ (२) व पोट नियम (१) नुसार अतिरिक्त ठरविले जाते व जसजशी पदे उपलब्ध होतील तसतसे त्यांचे समायोजन केले जाते. तथापि जोपर्यंत इतर आश्रमशाळेत त्यांचे समायोजन होत नाही तोपर्यंत ते मूळच्या शाळेत कोणतेही काम न करता वेतन घेतात.

कोणतेही काम न करता वेतन घेत असल्याचे पाहून इतर कर्मचाऱ्यांच्या कामावर विपरित परिणाम होऊन या शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांमध्ये सुद्धा हीच मानसिकता वाढीस लागते. अशा सुद्धा प्रकारे अतिरिक्त ठरणान्या शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास येत आहे. यास संबंधित कर्मचाऱ्यांचे विद्यार्थ्यांना शिक्षणाकडे ओढा न लागणे तसेच त्यांना दिलेले उद्दिष्ट पूर्ण न करणे ह्या बाबी कारणीभूत आहेत. विनाकामाच्या वेतनामुळे शासनाच्या तिजोरीवर मोठ्या प्रमाणावर विनाकारण आर्थिक भार पडतो त्यामुळे वेतनावर मोठ्या प्रमाणात शासनाचा खर्च होत आहे व आश्रमशाळांतील विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेवरही त्याचा परिणाम होतो. हे शासनाच्या ध्येयधोरणांच्या विरुद्ध असल्याचेही शासनाच्या निदर्शनास आले आहे.

सद्यःस्थितीत मान्यता रद्द केलेल्या अनुदानित मान्यताप्राप्त आश्रमशाळांतील कर्मचाऱ्यांना शासकीय संस्थांमध्ये समायोजित करता येत नाही. या कर्मचाऱ्यांना इतरत्र नवीन अनुदानित आश्रमशाळेवर किंवा नविन तुकडीवाढीमुळे निर्माण होणाऱ्या पदावर महाराष्ट्र खाजगी शाळांमधील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली १९८१ मधील नियम २५ अ (२) व पोट नियम (१) नुसार कार्यवाही करण्यात येते.

मा.उच्च न्यायालयाने उपरोक्त नमूद केलेल्या याचिका क्र.४३०५/२०१४ व ५३०३/२०१४ मधील आदेशाची अंमलबजावणी करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. आता शासन त्यावर सर्वंकष विचार करून खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

१. स्वयंसेवी संस्थांकडून विजाभज विद्यार्थ्यांसाठी चालविल्या जाणाऱ्या मान्यताप्राप्त अनुदानित आश्रमशाळा शासनाच्या ध्येयधोरणानुसार चालविल्या जात नसल्यामुळे आश्रम शाळांची मान्यता रद्द केल्यानंतर अशा शाळांतील कायम मान्यता प्राप्त शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे नियमानुसार समायोजन होईपर्यंतच्या कालावधीत "काम नाही, वेतन नाही" हे धोरण लागू करण्यात येत आहे.

२. आश्रमशाळांमध्ये पटसंख्या कमी झाल्यामुळे शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी अतिरिक्त ठरविले जातात अशा अतिरिक्त ठरलेल्या कर्मचाऱ्यांना सुद्धा वरीलप्रमाणे नियमानुसार समायोजन होईपर्यंतच्या कालावधीत "काम नाही, वेतन नाही" हे धोरण लागू राहील.

३. (अ) महाराष्ट्र खाजगी शाळांमधील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली १९८१ मधील नियम २५ अ (२) व पोट नियम (१) नुसार या अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांचे समायोजन झाल्यानंतर त्यांचे वेतन व भत्ते नियमित सुरु होतील. तसेच सेवाखंडाच्या कालावधीतील काल्पनिक वेतनवाढी विचारात घेवून

त्यांची समायोजित पदावर वेतन निश्चिती करण्यात यावी , तथापि अशा कर्मचाऱ्यांना दिलेल्या वेतनवाढी काल्पनिक स्वरूपाच्या असल्याने फरकाची रक्कम अनुज्ञेय असणार नाही. त्याचप्रमाणे सेवाखंडाच्या कालावधीतील वेतन किंवा वेतनाच्या थकबाकीची रक्कम मिळणेबाबत मागणी करता येणार नाही.

(ब) ज्या अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांचे इतर पदावर समायोजन झाले आहे, अशांच्या बाबतीत त्याच्या पूर्वीच्या पदावरील रजेच्या खाती शिल्लक असलेली सर्व प्रकारची रजा त्याच्या समायोजनाच्या पदावरील रजेच्या खाती जमा करण्यात यावी.

(क) अतिरिक्त ठरलेल कर्मचाऱ्यांचा सेवा खंडाचा कालावधी नियमित करण्याची कार्यवाही शासनाने वेळोवेळी सेवाखंड क्षमापनासंदर्भात निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयांतील तरतूदीनुसार करण्यात यावा व संबंधित कर्मचाऱ्यास संचालक, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण, संचालनालय, पुणे यांनी आपल्या स्तरावरून तसे कळवावे व ज्या प्रकरणी शासन मान्यतेची आवश्यकता आहे, असेच प्रस्ताव फक्त शासन मान्यतेसाठी पाठविण्यात यावेत. सरसकट सर्वच सेवाखंड क्षमापनाची प्रकरणे शासन स्तरावर पाठविण्यात येऊ नयेत.

(ड) अतिरिक्त ठरलेल्या कर्मचाऱ्यांना इतर पदावर सामावून घेतल्यानंतर विद्यमान नियमानुसार निवृत्ती वेतन व उपदानाकरीता त्यांची अतिरिक्त घोषित करण्यापूर्वीची सेवा जमेस धरण्याचा अशा कर्मचाऱ्यांना हक्क असेल. दिनांक १ नोव्हेंबर २००५ नंतर मूळ सेवेत नियुक्त कर्मचाऱ्यांना यथास्थिती अंशदान निवृत्ती वेतन योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहिल.

४. शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. असंक-१०००१/ प्र.क्र.२१/२००१/वित्तीय सुधारणा दि.१० सप्टेंबर २००१ सोबतच्या परिशिष्ट तीन मधील परिच्छेद १५ नुसार अतिरिक्त ठरलेल्या कर्मचारी यास पर्यायी नोकरीवर समावून घेण्याबाबत आदेश निर्गमित झाल्यानंतर तो त्या ठिकाणी ३० दिवसात रुजू न झाल्यास नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने त्याला रुजू होण्यासाठी १५ दिवसांची दुसरी नोटीस द्यावी, असे करूनही तो हजर न झाल्यास त्याला नोकरीची गरज नाही असे समजून उक्त शासन निर्णयातील परिच्छेद १२ नुसार त्या कर्मचाऱ्यास जे लागू होतील ते लाभ देऊन त्यांची सेवा समाप्त करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०४०११८१४३२७३२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे नावाने व स्वाक्षरीने

(जा.मा.गोसावी)

सहसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) संचालक, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण, संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे
- २) सर्व विभागीय समाज कल्याण उपायुक्त
- ३) सर्व सहायक आयुक्त, समाज कल्याण
- ४) सर्व शिक्षणाधिकारी, जिल्हापरीषद

- ५) सर्व शिक्षाधिकारी प्राथमिक / माध्यमिक जिल्हा परिषद
- ६) शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७) मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव.
- ८) मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव
- ९) मा. मंत्री सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव
- १०) मा. राज्यमंत्री सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव
- ११) निवड नस्ती-विजाभज २